

התקשרות

קונטרס שבועי לאנ"ש חסידי חב"ד לחיזוק ההתקשרות
לכ"ק אדמו"ר רבי מנחם מענדל בהרה"ק רלו"י מליובאוויטש
זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע

שיחות • אגרות • פניני חסידות לפה"ש • הלכות, מנהגים וטעמיהם • ניצוצות • זמנים

תתקמב

ערב שבת קודש
פרשת עקב
כ"ב במנחם אב ה'תשע"ב

יוצא לאור עלידי
מכון ליובאוויטש שעליד
צעירי אגודת חב"ד באה"ק ת"ו - המרכז

"דגנך ותירושך ויצהרך" (יא,יד)

אומר הגה"ק רבי לוי יצחק ע"ה, אביו של כ"ק אדמו"ר: בפסוק זה נרמזות שלוש הגאולות של חג הפסח, פורים וחנוכה.

דגנך - חג הפסח. שכן גלות מצרים החלה בחלומו של יוסף "והנה אנחנו מאלמים אלומים" (וישב לז), וזהו דגן. לאחר מכן ירדו בני יעקב למצרים לשבור בר - דגן. בני ישראל יצאו ממצרים כאשר "משארותם צרורות בשמלותם" (שמות יב) - שוב דגן.

תירושך - פורים, שכן נס פורים אירע עלידי יין (ושתי נטרדה במשתה היין ובמקומה באה אסתר, וכן מפלת המן היתה במשתה היין שעשתה אסתר).

יצהרך - חנוכה, שהרי נס חנוכה קשור בפך השמן.

(מפי השמועה)

ונתתי עשב בשדך לבהמתך ואכלת ושבעת (יא,טו)

אסור לאדם שיאכל קודם שייתן מאכל לבהמתו, שנאמר ונתתי עשב בשדך לבהמתך, והדר ואכלת ושבעת (ברכות מ)

אכילת בהמה - היינו התבוננות בעניין אלוקי המובן גם לנפש הבהמית. אכילת אדם - התבוננות בעניינים נעלים, המתאימים לנפש האלוקית.

"אסור לאדם שיאכל קודם שייתן מאכל לבהמתו" - תחילה יש להאכיל את הנפש הבהמית, היינו פסוקי דזמרה, שהוא סידור שבחו של מקום בבחינת ממלא כל עלמין, כוח הפועל בנפעל, וזה נותן כוח בנפש הבהמית לעלות ולהתכלל באור אין סוף ברוך הוא. ולאחר מכן יאכל מאכל אדם, היינו קריאת שמע ושמונה עשרה, ש"מוסר נפשו באחד" ממש, במהות ועצמות אור אין סוף.

(לקוטי תורה ויקרא עמ' מט)

וסרתם ועבדתם אלקים אחרים (יא,טז)

אמר הבעל שם טוב:

"וסרתם" - כאשר אדם מפריד את עצמו מדבקותו בקב"ה, מיד "ועבדתם אלקים אחרים" - הוא עובד עבודה זרה. אין ממוצע בין שתי הקצוות. זהו שנאמר (ישעיה נה) "כי לא מחשבותי מחשבותיכם ולא דרכיכם דרכי": כאשר המחשבה אינה דבוקה בקב"ה, נעשה מיד "ולא דרכיכם דרכי".

(צוואת הריב"ש סע"ו עמ' יב)

לזכות

אנשי החסד הדגולים

הרה"ח ר' אברהם משה דייטש והרה"ח ר' גבריאל גופין שיחיו
ולע"נ האחים הרה"ח ר' זלמן יודא ור' יוסף יצחק,
בני הרה"ח ר' שלום ישעי' ע"ה דייטש

פרשת עקב

ארץ אשר אבניה ברזל (ח,ט)

אל תקרי אבניה אלא בוניה (תלמידי חכמים מקיימי עולם בבנייניהו, רש"י) (תענית ד)

כדי לבנות את ארץ ישראל יש צורך גם ב'ברזל' כפשוטו, היינו צבא ונשק שירתיעו את שונאי ישראל; אבל יש לזכור תמיד ש'ברזל' זה אינו אלא לבוש בדרך הטבע לכוחנו האמיתי, לימוד ושמירת התורה.

(משיחת כ' מנ"א תשל"ז)

מה ה' אלוֹקִיךְ שואל מעמך (י,יב)

הקב"ה דורש מכל יהודי שיהיה בבחינת 'מה' וביטול, שאז לא יתאוה כלל לתענוגי העולם. וכמו שר גדול העומד לפני המלך, שמפני אימת המלך מתבטלת כל מציאותו, עד שגם אם יזדמן לו הגדול שבתענוגי העולם לא יתאוה אליו כלל.

(כתר שם טוב עמ' נו)

מה ה' אלוֹקִיךְ שואל מעמך כי אם ליראה את ה' אלוֹקִיךְ (י,יב)

אטו יראת שמים מילתא זוטרתא היא? אין, לגבי משה מילתא זוטרתא היא (ברכות לג)

יש לבאר: עליידי הלימוד במדרש ואגדה, שניתנו לנו עליידי משה, אפשר להגיע בקלות לדרגה של יראת ה'. כמאמר רז"ל (אבות דרבי נתן ספכ"ט) "כל מי שיש בידו הלכות ואין בידו מדרש, לא טעם טעם של יראת חטא". וכמו כן אמרו (ספרי פרשתנו ספ"א): "למוד דברי אגדה שמתוך כך אתה מכיר את מי שאמר והיה העולם".

(אוריתורה דברים, עמ' תקסט)

* * *

ועוד: הכנעה ושפלות מביאות ליראת שמים, כדכתיב (משלי כב), "עקב ענווה יראת ה'". לכן נחשבת יראת ה' למילתא זוטרתא לגבי משה, העניו מכל אדם, שאמר על עצמו "ונחננו מה" (בשלח טז). ומטעם זה עצמו קל גם לכל אדם להגיע ליראה, שכן בכל נשמה ישנה בחינת "מה", הביטול להקב"ה.

(אוריתורה דברים, עמ' תקסט)

והיה אם שמוע תשמעו (יא,ג)

בימי אדמו"ר ה'צמח צדק' היה חסיד אחד שמפאת גילו המופלג לא היה יכול לנסוע אל הרבי. החסיד הזה נהג ללוות כל חסיד שעבר דרך עירו בדרכו לליובאוויטש, והיה אומר לו: "אם שמוע" - אם תשמע, "תשמעו" - סופך להכיר ולהרגיש ("דערהערען").

(מפי השמועה)

מורה שיעור ללימוד היומי ברמב"ם

כ"ב במנחם-אב ה'תשע"ב - כ"ט במנחם-אב ה'תשע"ב

יום	יום בחודש	ג' פרקים ליום	פרק א' ליום	ספר-המצוות
ו'	כ"ב במנחם-אב	הלכות מעשה הקרבנות פרק ז-ט.	ה' חמץ ומצה פרק ד.	מ"ע פט. מל"ת קמה. קמח [בהוצאת קאפח: קמט].
ש"ק	כ"ג במנחם-אב	פרק י-יב.	פרק ה.	מ"ע סו. מל"ת קמו. מ"ע סז. מל"ת קב. קג. קלח.
א'	כ"ד במנחם-אב	פרק יג-טו.	פרק ו.	מל"ת קכד. מ"ע פח. פג. מל"ת קנה.
ב'	כ"ה במנחם-אב	פרק טז-יח.	פרק ז.	מ"ע פד. פה. מל"ת צ.
ג'	כ"ו במנחם-אב	פרק יט. הלכות תמידין ומוספין.. בפרקים אלו. פרק א-ב.	פרק ח.	מל"ת פט. מ"ע לט. כט. מל"ת פא. מ"ע ל.
ד'	כ"ז במנחם-אב	פרק ג-ה.	נוסח ההגדה.	מ"ע כח. כה. מ. מא. כז. מב.
ה'	כ"ח במנחם-אב	פרק ו-ח.	ה' שופר וסוכה ולולב.. בפרקים אלו. פרק א.	מ"ע מג. מד. מה. מו. מז. מח. נ. נא.
ו'	כ"ט במנחם-אב	פרק ט-י. הלכות פסולי המוקדשין.. בפרקים אלו. פרק א.	פרק ב.	מ"ע קסא. מל"ת קמ.

זמני השבוע*

תאריך	עלות השחר**		זמן ציצית ותפילין	זריחת החמה	סוף זמן ק"ש	חצות היום והלילה	מנחה גדולה	שקיעת החמה***	צאת הכוכבים
	120 ד'	72 ד' לפני הזריחה							
ו', כ"ב במנחם-אב	3.45	4.43	5.07	6.09	9.22	12.46	1.19	7.29.6	7.55
ש"ק, כ"ג במנ"א	3.47	4.44	5.08	6.10	9.22	12.46	1.19	7.28.7	7.54
א', כ"ד במנחם-אב	3.48	4.45	5.09	6.10	9.22	12.46	1.19	7.27.7	7.53
ב', כ"ה במנחם-אב	3.49	4.46	5.10	6.11	9.23	12.45	1.19	7.26.6	7.52
ג', כ"ו במנחם-אב	3.50	4.47	5.10	6.12	9.23	12.45	1.19	7.25.6	7.51
ד', כ"ז במנחם-אב	3.51	4.47	5.11	6.12	9.23	12.45	1.18	7.24.6	7.50
ה', כ"ח במנחם-אב	3.53	4.48	5.12	6.13	9.23	12.45	1.18	7.23.5	7.49
ו', כ"ט במנחם-אב	3.54	4.49	5.13	6.14	9.24	12.45	1.18	7.22.4	7.48

* הזמנים מתייחסים לאזור המרכז. באזור ההרים והעמקים יש שינויים שעשויים להגיע למספר דקות.
 ** לגבי זמן עלות השחר הנהוג בחב"ד קיימות שלוש דעות. הבאנו את הזמנים לפי הדעה המוקדמת ביותר והמאוחרת ביותר, וראוי להחמיר לפי העניין.
 *** זמני השקיעה כאן הם לפי השקיעה הנראית. אולם אדה"ז בסיודורו (סדר הכנסת שבת) מכיר בשקיעה האמיתית, המאוחרת ממנה "בכמו ארבע מינוטין" (לשון אדה"ז שם. שיעור התלוי במיקום ובעונות השנה).

זמני הדלקת הנרות וצאת השבת

פרשת	ירושלים		תל-אביב		חיפה		באר-שבע	
	צה"ש	הדה"י	צה"ש	הדה"י	צה"ש	הדה"י	צה"ש	הדה"י
עקב	8:06	6:52	8:08	7:07	8:09	7:00	7:09	8:07
ראה	7:58	6:45	8:00	7:00	8:01	6:52	7:02	7:59

עורך ראשי: מנחם מענדל ברוד • עורך: נחמיה קפלון • הגהה: יוסף יצחק אולידורט

מו"ל: מכון ליובאוויטש שעלייד צעיריאגודת חב"ד באה"ק ת"ו - המרכז

יו"ר: הרב יוסף יצחק הכהן אהרונוב

כתובת: ת"ד 14 כפר-חב"ד 60840, טל' 03-9607588, פקס: 03-9606169

www.chabad.org.il דואר אלקטרוני: chabad@chabad.org.il ISSN 0793-7474 אינטרנט:

הלכות ומנהגי חב"ד

שבת קודש פרשת עקב

כ"ג במנחם-אב – מברכים החודש אלול

אמירת כל התהילים בהשקמה¹ בציבור. אחר-כך לומדים במשך כשעה מאמר חסידות המובן לכולם, ואחר-כך התפילה.

(1) אם לא הספיק לסיים את התהילים עם הציבור, ואם יגמור את התהילים אח"כ יפסיד ע"ז את התפילה בציבור, כתב הגר"ש דבורקין ז"ל לא' מאנ"ש: "וע"ד אם תפלה בציבור נדחית מפני אמירת תהלים בשבת מברכין, לא קיימא לשיילי, בוודאי לא" (קובץ רו"ש עמ' 30).

ולענין השלמה אח"כ, בס' דיני ומנהגי ר"ח חב"ד עמ' ז הביא שמועה מיחידות של הר"ש לברטוב, ששאל היות והוצרך לילך זמן רב כדי להגיע להתנועות הרבי בש"ק מברכים, מה יעשה ע"ד אמירת תהילים, כי אין הזמן גרמא לגמרו ולהתפלל כו'. וענה הרבי (כאן – תרגום מאידיש): (א) שיכול לומר התהילים בהלכו ברחוב (בע"פ), ושא"צ לומר המזמורים כסדרן. (ב) שיכול לומר תהילים בין השיחות דההתנועות. (ג) ישנן 24 שעות במערת לעת" (כנראה הכוונה שיכול לגמור את התהילים במשך כל השבת, כולל ליל שבת).

ובמכתב כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ לאדמו"ר מקופשינץ (אג"ק ח"ג עמ' תקע"ח) אודות תהילים דשבת מברכים בקהילות ישראל בעולם: "זוהי כשנה אשר הצעתי כי בכל שבת מברכין ינהיגו בהבתי כנסיות לאמר כל התהילים עם אמירת הקדישים בכל אתר ואתר לפי הזמן המתאים להם, אם בש"ק בהשקמה קודם התפילה או בין מנחה למעריב".

ובס' 'דעם רבינ'ס קינדער' (ברוקלין תשס"א, ס"ע תלד) מביאים מענה ביחידות (כאן – תרגום מאידיש) לאחד הת' ששאל שאינו מספיק לסיים את כל התהילים בשבת מברכים: "באם לא יכול היה לסיים בשבת מברכים – יעשה זאת בשבת הבאה. באם גם באותה שבת לא יכול היה לסיים – יעשה זאת בשבת השלישית, וכן הלאה".

בכל המענות הללו יש כמה ספיקות, והעיקר צ"ע אם הן הוראה לרבים לכל אנ"ש.

המולד: יום שישי, בשעה 1 אחר-הצהריים, 13 דקות ו-7 חלקים. מברכים ראש-חודש אלול: ביום השבת ולמחרת ביום הראשון. אין אומרים 'אב הרחמים'. אבות פרק ד.

יום שישי, כ"ט מנחם-אב

ערב ראש-חודש

ביום זה, 'יום כיפור קטן' – יש להוסיף בג' הקוויין: תורה, עבודה (=תפילה שבמקום קרבנות), גמילות-חסדים וצדקה.²

לגבאי-הצדקה: את הפרוטות שנותנים לצדקה במשך החודש לפני תפילות שחרית ומנחה וכו' [בקופות-הצדקה שבבית-הכנסת], נהוג לחלק היום (ער"ח) לצדקות שונות.³

בקריאת שמו"ת היום, קוראים את שתי הפטרות:⁴ דש"פ ראה – 'עניה סוערה'; ודראש-חודש – 'השמים כסאי', בהוספת פסוק ראשון ואחרון דהפטרות 'מחר חודש'⁵. הנוהגים כמנהג רבותינו נשיאינו בזה, קוראים היום את הפטרה דש"פ ראה, ומחר בשבת-קודש לפני תפילת שחרית, אחרי קריאת ה'שביעי' שוב, קוראים את הפטרה דשבת ר"ח עם ההוספה הנ"ל.⁶

(2) שיחות קודש תשל"ו עמ' 663, ובכ"מ.

(3) ספר המנהגים עמ' 77.

(4) היום יום, ל' סיוון. ספר המנהגים עמ' 25.

(5) ספר המנהגים עמ' 33.

(6) היום יום, ד' טבת.

14

השכחה שמביאה לגאווה, ולעומתן – ביטחון בה'

כיצד מנה הסמ"ג מצווה על-פי הנאמר לו בחלום? • האיש שהיה בכוחו לפרוך גם פלפולו של ה'כביכול'... • מעשה נורא בעיר שהוקשה לה בעיקרי אמונה ונתגלה עוונה • תכלית הפירוד מאלוקות הוא כאשר שוכחים לגמרי את הכוונה העליונה, והעצה לכך – קבלת עול • גם בעניינים הגשמיים בכלל, הכול תלוי במידת הביטחון בה' • משיחת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו

א. על הפסוק "השמר לך פן תשכח את ה' אלקיך וגו' ורם לבבך ושכחת וגו'" שבפרשת השבוע¹ – איתא בסמ"ג² שבתחילה לא היה בדעתו למנות עניין זה בלאו, ומוסיף ש"גם רבינו משה [הרמב"ם, אשר, על סדרו של הרמב"ם סידר גם ר' משה מקוצי את חיבורו "ספר מצות גדול"³] לא חיברו ולא הזכירו בחשבון הלאוין", "וכשהגעתי להשלים עד כאן הלאוין אקרא בחלום [נגלה אליו האלקים בחלום]⁴ במראית הלילה הנה שכחת את העיקר, השמר לך פן תשכח את ה', והתבוננתי עליו בבוקר והנה יסוד גדול הוא וכו'", ובגלל זה מנאו הסמ"ג במנין הלאוין: "אזהרה שלא יתגאו בני-ישראל וכו'" (אף שבשביל זה הוצרך להוציא עניין אחר ממנין הלאוין, שהרי מנין הלאוין אינו יכול להיות יותר משס"ה).

א. על הפסוק "השמר לך פן תשכח את ה' אלקיך וגו' ורם לבבך ושכחת וגו'" שבפרשת השבוע¹ – איתא בסמ"ג² שבתחילה לא היה בדעתו למנות עניין זה בלאו, ומוסיף ש"גם רבינו משה [הרמב"ם, אשר, על סדרו של הרמב"ם סידר גם ר' משה מקוצי את חיבורו "ספר מצות גדול"³] לא חיברו ולא הזכירו בחשבון הלאוין", "וכשהגעתי להשלים עד כאן הלאוין אקרא בחלום [נגלה אליו האלקים בחלום]⁴ במראית הלילה הנה שכחת את העיקר, השמר לך פן תשכח את ה', והתבוננתי עליו בבוקר והנה יסוד גדול הוא וכו'", ובגלל זה מנאו הסמ"ג במנין הלאוין: "אזהרה שלא יתגאו בני-ישראל וכו'" (אף שבשביל זה הוצרך להוציא עניין אחר ממנין הלאוין, שהרי מנין הלאוין אינו יכול להיות יותר משס"ה).

ולכאורה אינו מובן: איך מנאו הסמ"ג במניין

(1) ח, יא"ד.

(2) מל"ת סד. וראה גם בסוף ההקדמה.

(3) ראה יד מלאכי כללי הרמב"ם והסמ"ג אות מו. וש"נ.

(4) כן הובא בכתר שם טוב סי' שפא.

(5) ב"מ נט, ב. וש"נ.

(6) נצבים ל, יב. וראה ב"מ שם.

(7) שם פו, א. רמב"ם הל' תומאת צרעת ספ"ב. הובא בלקו"ת

ס"פ תזריע.

"כתר שם טוב עולה על גביהן"

בן זומא אומר: איזהו חכם? הלומד מכל אדם, שנאמר: מכל מלמדי השכלתי כי עדותיך שיחה לי (פרק ד משנה א). שלושה כתרים הן, כתר תורה כתר כהונה וכתר מלכות, וכתר שם טוב עולה על גביהן (שם, משנה יג)

"מכל מלמדי השכלתי" – הלימוד מכל אדם מוסיף לא רק בחכמה ("איזהו חכם"), אלא גם בכוח המשכיל ("השכלתי"), שהוא שורש ומקור השכל. "כי עדותיך" – במסירת עדות לא נוגע מעמדו ומצבו של העד אלא תוכן דבריו. אף כאן: יש ללמוד מכל אדם, יהיה מי שיהיה.

שיחה לי – הלימוד יכול וצריך להיות גם משיחה בעלמא, על־דרך מאמר רז"ל, "שיחת חולין של תלמידי־חכמים צריכה לימוד". ודוגמתו בכל יהודי, שהוא בבחינת "תלמיד חכם", ככתוב "וכל בניך לימודי ה".

(מהתוועדות שבת־יקודש פרשת קרח תשמ"ח – בלתי מוגה. התוועדות תשמ"ח כרך ג, עמ' 554)

הפירוש ד"איזהו חכם" הוא – "שראוי שיתהלל בחכמתו". ויש לדקדק בזה: הרי מקרא מלא דיבר הכתוב, "אל יתהלל חכם בחכמתו גו' הגיבור בגבורתו גו' עשיר בעושרו"? והביאור: הפסוק ממשיך "כי אם בזאת יתהלל המתהלל, השכל וידוע אותי", כלומר: כשהמטרה היא "השכל וידוע אותי", אזי "יתהלל המתהלל" גם במעלות דחכמה גבורה ועושר, שכן כל עניינם אינו אלא למען "השכל וידוע אותי". ואף כאן: "איזהו חכם, שראוי שיתהלל בחכמתו", שכן כל מטרת החכמה היא "השכל וידוע אותי".

והדבר מודגש בסיום הכתוב – "כי עדותיך שיחה לי": תכלית החכמה ("מכל מלמדי השכלתי") אינה אלא בשביל "עדותיך", על־דרך "השכל וידוע אותי". ומזה מובן גם לגבי גבורה ועושר, שאינם אלא בשביל ענייני קדושה, תורה ומצוותיה, "עדותיך".

(מהתוועדות שבת־יקודש פרשת תבוא תשמ"ו – בלתי מוגה. התוועדות תשמ"ו כרך ד, עמ' 385)

"כתר שם טוב" מצד עצמו הוא עניין חיצוני, ולמטה מ"כתר תורה, כתר כהונה, וכתר מלכות", ועד כדי כך, שהתנא מונה "שלושה כתרים" (תורה, כהונה ומלכות) בלבד. ואף־על־פי־כן, בהיותו על גביהן, הרי הוא "עולה על גביהן", למעלה מג' הכתרים.

וההסברה בזה:

"כתר תורה, כתר כהונה, כתר מלכות" – עם היות שגם בהם ישנו עניין של הליכה מדרגא לדרגא (ולא באופן של עמידה בלבד),

– כתר תורה: לימוד התורה באופן של "לאפשה לה". כתר כהונה: "לעמוד לפני ה' לשרתו", שעמידה זו להיותה "לפני ה'", הרי היא בוודאי באופן של הילוך. וכתר מלכות: להיותו "משכמו ומעלה גבוה מכל העם", עם כל הרחבות של עניין המלוכה, הרי זה בודאי באופן של הליכה –

מכל מקום, מודגש בהם בעיקר הנתינה מלמעלה, ולא כל כך מעלת העבודה בכוח עצמו, מה שאין כן "כתר שם טוב", שכל עניינו הוא עבודה בכוח עצמו – הרי הוא "עולה על גביהן".

(התוועדות תשמ"ח כרך ד, עמ' 321)

יתבארו עניינים אלו¹⁵.

ג. ובנוגע לענייננו:

מבואר בתורת הבעל שם טוב¹⁶ על הפסוק "השמר לך פן תשכח את ה' אלקיך וגו' ורם לבבך וגו'" – שלכאורה אינו מובן: מהי שייכות עניין השכחה ל"רם לבבך", הווא ליה למימר "השמר לך פן ירום לבבך" – ש"עיקר אזהרת כל התורה הוא מצות הזכירה, וההיפוך הריסות התורה ח"ו הוא השכחה", והיינו, שעניין "רם לבבך" בא בסיבת השכחה.

ומקדים, "דיש בשו"ת של הרמב"ם ששלחו מדינה אחת להרמב"ם וחתמו על שאלה זו במספר ע' אלף, ילמדנו רבינו מאחר שאין תחיית המתים מפורש בתורה, רק בש"ס רמזו ודרשו מהוכחות שלהם, אם כן גם לנו יש להוכיח ולדרוש אפכא כו', והרמב"ם לא רצה בעצמו להשיב, וציוה לתלמידו מהר"י אבן תבון לכתוב תשובתם", ותוכן התשובה ש"השכל נעשה מברירות הדמים כו'", היינו, שעל־ידי אכילת מאכלים דקים נעשה השכל צלול, ולאידך, על־ידי אכילת מאכלות אסורות נטמטם השכל, "ומדבריהם שנראה שאתם כופרים בדברי חז"ל, אם כן נראה שלא נזהרתם מאכילת איסור ודברים טמאים. . . ואם כן איך תוכלו להכריע בשכל שלכם נגד רבותינו חכמי התלמוד אשר רוחב לבם היה רחבה מני ים".

ומוסיף שם, ש"מאחר שנמשך לכם ספק זה, אם כן אין נשמתכם נמשך מבני אברהם יצחק ויעקב כו'". וממשיך שם: "ותדעו נאמנה מאחר שירדתם לספק זה וכפירה זאת, תדעו שהפורעניות קרובה לכם", ומסיים: "וכך עלתה להם, שבא עליהם מלך אחד והרגם והשמידם. . . ומעט מזעיר נמלטו להרמב"ם וחזרו בתשובה".

וכשם שטמטום השכל בא בסיבת מאכלות אסורות,

– ואין הכוונה רק למאכלות אסורות דווקא, שהרי "ברשיעי לא עסקינן"¹⁷, אלא גם לדברים

15 ראה גם לקו"ש ח"ט ע' 209.

16 ראה ספר בעש"ט עה"ת פרשתנו אות ת. האיזונו אות ד"ו. וראה גם כתר שם טוב ס"ו שפא. קפו.

17 ראה יומא ו, א. וש"נ.

ואפריך אותך ("זאג דו עפעס, און איך וועל דיר אָפּפּרעגן")...

והמענה לזה⁸ – מכיוון שלאחרי כן הונח הדבר בשכלו, כפי שכותב "התבוננתי עליו בבוקר והנה יסוד גדול הוא כו'", לכן, אין זה בכלל "תורה לא בשמים היא", אף־על־פי שהיסוד לזה היה החלום במראית הלילה.

אך השאלה היא לאידך גיסא: כיון שזהו עניין הכי עיקרי – איך יתכן שהרמב"ם לא מנאו במניין הלאוני?⁹

ב. ובכן, עניין זה הוא מהעניינים שאי אפשר ללמדם על־פי נגלה בלבד, ומוכרחים להגיע לביאור על־פי תורת החסידות¹⁰.

בהקדם המבואר בפרקי דר' אליעזר¹¹ טעם בריאת העולם באופן ש"רוח צפונית אינה מסובבת" ("בבי"ת נברא העולם. . . סתום מכל צדדיו ופתוח מצד אחד"¹³) – "אמר (הקב"ה) שכל מי שיאמר שהוא אלקה, יבוא ויגמור את הפנה הזאת שהנחתי כו'".

והיינו, שהקב"ה השאיר בבריאה עניינים של חסרון, שעל־ידם יהיה ניכר שכללות הבריאה היא על־ידי כוח עליון. ועל דרך שמצינו לעניין עירובין, שכאשר מערבים עיר של רבים צריך להניח בה שיור, כדי שלא תשתכח תורת רשות הרבים¹⁴.

וכן הוא בנוגע לעניין השכל – ששכל עצמו מכריח שזקוקים לעניין שלמעלה מהשכל, כיון שיש עניינים שהשכל אינו יכול להבינם.

וכמו כן הוא בתורה – שישנם כמה עניינים שאינם מובנים בנגלה דתורה, ומהם מוכרח שיש צורך ללמוד גם פנימיות התורה, שדווקא על־ידיה

8 ראה גם "רשימות" חוברת קמו ע' 15, ובהנסמן שם בהערה 46.

9 ראה גם בברית משה לסמ"ג שם.

10 ראה גם תורת מנחם – התוועדות ח"ז ס"ע 112. ח"ח ע' 100. ע' 116 הערה 147. ועוד.

11 פ"ג.

12 ב"ב כה, רע"ב.

13 ירושלמי חגיגה פ"ב ה"א (קרוב לסופה). ב"ר פ"א, יו"ד.

14 ראה עירובין פ"ה מ"ו ובפרש"י והרע"ב. רמב"ם הל' עירובין פ"ה ה"כ"כ. שו"ע ואדה"ו או"ח ר"ס שצב.

ביחיד - כאן בציבור נמצא שעליידי תפילה בציבור אפשר להגיע ליחיד (ליחידו של עולם) (מפי הנ"ל).

פרסום איגרת מוהרש"ב

המודעה רבה על-דבר קריאת התורה - מובן שכדאי לפרסמה בכמה מקומות מתאים לתנאי המקום, שהרי לפרסומי ניתנה. כך כתב הרבי בשנת תשכ"ו להרה"ג הרה"ח ר' יצחק דובאוו ע"ה (אגרות קודש כרך כד עמ' סח). הכוונה לאיגרתו המפורסמת של כ"ק אדמו"ר מוהרש"ב אודות איסור הדיבור בשעת (התפילה וקריאת התורה - נדפסה באגרות קודש אדמו"ר מוהרש"ב (כרך א' אגרת סז).

פנייה נדירה

בכ"ג אייר תשל"ט (כפר חב"ד גיליון 991 עמ' 182-183) פונה הרבי לאישיות חשובה וכתב: קבלתי מכתב תלונה מאחד המתפללים בבית הכנסת שלו, אשר אף-על-פי שמן הסתם יש בה גוזמא, אף-על-פי-כן כיון שבענייני כבוד בית-הכנסת נוגע איך הציבור מגיב על תופעות ולא כל כך כוונת אלה שהנהגתם עוררה התגובה, הרי אפילו אם חלק מהציבור הגיב כך מחובתי להעיר בזה, והמדובר הוא שבבית-הכנסת יש מתפללים המדברים בשעת התפילה ובשעת קריאת התורה וכיוצא בזה. כאמור, מניח אני שיש בזה גזמה. אבל לעז היוצא בציבור ובענין הנוגע לציבור גם כן מספיק, ומחובתו של כל-אחד ואחד לעשות כל התלוי בו שלא יהיה מקום לתגובה ותלונה כנ"ל. ממשך הרבי:

דרך אגב, בודאי יודע שדוקא בנוגע לדיבור ושיחה בבית-הכנסת בשעת התפילה וקריאת התורה הרבו לקרוא תגר בכל הדורות עליידי מודעות כרוזים ואזהרות וכו'. ועיין גם-כן אגרת הקדש לאדמו"ר

הזקן סימן כ"ד, וגם קול קורא שנדפס בסידור אדמו"ר האמצעי בדפוס קה"ת ובטח יש אצלו או שיוכל לקבל אצל אנ"ש שי'.

וכאמור, רצוני לפרש שהמדובר הוא בסיום אגרת-הקדש הנ"ל [=לאדמו"ר הזקן] ב"שוכח או שנזרקו מפיו כמה תיבות בלא מתכוין".

שקט - לבקש מהמבוגרים

הנה תוכן הדברים שהשמיע הרבי בתור 'מאמר המוסגר' בהתוועדות שבת פרשת ויקהל-פקודי תשמ"ג (התוועדות תשמ"ג כרך ב, עמ' 1131):

יהודי צריך לדעת שתכלית ומטרת בריאתו היא - "אני נבראתי לשמש את קוני". ולכן, כל דבר שאינו נוגע לעבודת ה' - אינו שייך אליו כלל!

ילד קטן יודע שהוא בא לבית-הכנסת כדי להתפלל להקב"ה, ולכן כאשר נכנס לבית-הכנסת, הרי הוא נותן פרוטה לצדקה (בימות החול), ולוקח בידו סידור ונעמד להתפלל במתינות - והלואי ולא היה רואה את הנהגתם של המבוגרים, ולא היה לומד מהם, כי כאשר מסתכל על הנהגת אביו וסבו - אזי רחמנא-ליצלן מה שרואה כו'!

כוונת הדברים כלפי מי שבהיכנסם לבית הכנסת מספרים לכולם מה ששמעו זה עתה בכלי-התקשורת ומעדכנים ב"חדשות" המתרחשות בקצו תבל!

על קיר בית-הכנסת תלוי אמנם שלט ש"אסור לדבר בשעת התפילה" אבל הלא מרוב טרדתו (בסיפור ה"חדשות") אין לו פנאי, כמובן, להעיר מבט על שלט זה.

והמנהג שהונהג לאחרונה שהגבאי מכריז שמבקשים שהילדים יהיו בשקט ולא יפריעו לתפילה - הרי באמת במקום לבקש מהילדים - עדיף לבקש זאת מהמבוגרים!

מדוע מהמבוגרים דווקא? - ממשך שם הרבי בשיחה, שכן המבוגרים דווקא הם בני חיוב (מה שאין כן הקטנים). ובנוסף, כי על הנהגתם מביטים הילדים ורחמנא-ליצלן ממה שהם רואים... (כנ"ל).

המותרים שהאדם אוכלם למלאות תאוות נפשו, כמבואר בתניא¹⁸ שדברים המותרים הם מקליפת נוגה, אך עליידי אכילתם למלאות תאוות נפשו, יורד החיות ונכלל לפי שעה ברע גמור שבשלוש קליפות הטמאות -

כך עניין הגאווה, "ורם לבבך", בא בסיבת השכחה.

ד. ובהקדמה:

שכחה - הוא עניין הגלות, כמו שנתבאר לעיל במאמר¹⁹ [שהוא מיוסד על המאמר של כ"ק

עניין הזיכרון: "עמי זכר נא גו"²⁵, וסיום העניין "מה²⁶ ה' דורש ממך כי אם עשות משפט וגו'²⁷.

ועניין השכחה הוא סיבה שעליידי זה נעשה "ורם לבבך", שזהו מה שכתוב "השמר לך פן תשכח את ה' אלקיך וגו' ורם לבבך וגו'".

ה. וביאור שייכות עניין השכחה לעניין הגאווה - "ורם לבבך":

בנוגע לשכחה נאמר בהמשך הכתובים "שכח תשכח"²⁸, ב' פעמים שכחה. ומבאר הרב המגיד²⁹ ש"שכח תשכח" פירושו "שישכח גם השכחה", ועל

ההשפעות של הרבי הן לא רק בהיותו נשמה בגוף,

כאשר ראו אותו בעיני בשר, אלא אדרבה, לאחר

ההסתלקות ההשפעה היא באופן נעלה יותר

דרך מה שכתוב³⁰ "הסתר אסתיר", שההסתר עצמו הוא בהסתר³¹. והיינו, ששכחה סתם יש בה כוונה - שזהו עניין של ניסיון בשביל תועלת כו', אבל "שכח תשכח" פירושו ששוכחים גם כוונת השכחה, שזהו ריחוק מאלוקות לגמרי.

וכמו כן עניין הגאווה הוא ריחוק מאלוקות לגמרי, כידוע³² שעניין הגאווה פוגם בשם י"ה, ואמרו חז"ל³³ "כל אדם שיש בו גסות הרוח אומר הקב"ה אין אני והוא יכולין לדור בעולם", והיינו, שבנוגע לכל שאר העבירות נאמר³⁴ "השוכן אתם בתוך טומאותם", ורק בנוגע לגאווה אומר הקב"ה אין אני והוא יכולין לדור בעולם, כיון שעניין הגאווה הוא ריחוק ושכחה מאלוקות וניגוד

אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע, ולפני זה - של הצמח צדק, ושל אדמו"ר הזקן בלקוטי תורה, ועד לבעל שם טוב] שבזמן הגלות אומרים בני-ישראל "זכור הוי' מה היה לנו"²⁰, "זכור עדתך קנית קדם"²¹, כיון שעניין הגלות הוא מצד השכחה שלמעלה.

וסיבת השכחה למעלה היא מצד השכחה למטה אצל בני-ישראל, כתורת הבעל שם טוב²² על הפסוק²³ "ה' צלך", "כמו שהצל עושה מה שהאדם עושה, כך הבורא ברוך-הוא כביכול עושה מה שהאדם עושה". ולכן, כאשר בני-ישראל באים בטענה על השכחה למעלה - כמו שכתוב בהפטרות יום שבת קודש זה: "ותאמר ציון עזבני ה' ואדניי שכחני"²⁴ - ואומרים "זכור הוי' מה היה לנו", משיב הקב"ה שגם אצל בני-ישראל צריך להיות

25) מיכה ו, ה.

26) שם, ח.

27) ראה אוה"ת פרשתנו ע' תקיד ואילך. נ"ך ח"ב ע' א"פ ואילך.

28) ח, יט.

29) אור"ת ס"פ תבוא.

30) וילך לא, יח.

31) ראה ספר בעש"ט עה"ת פ' וילך אות ד' ואילך, ובהנמון שם.

32) ראה תו"א תצוה פג, סע"א ואילך. מג"א צה, א ואילך. ובכ"מ.

33) סוטה ה, א.

34) אחרי טז, טז.

18) פ"ה.

19) ד"ה אלה מסעי דש"פ מטו"מ (לעיל ע' 76 ואילך).

20) איכה ה, א.

21) תהלים עד, ב.

22) ראה כתר שם טוב (הוצאת תשנ"ט) בהוספות סע"ח. וש"נ.

23) תהלים קכא, ה.

24) ישע"י מט, יד.

לאלקות לגמרי.

1. ועל־פי זה יש לבאר הטעם שהרמב"ם לא מנה עניין זה במניין הלאוין:
מצד חומר עניין הגאווה – אין זה דומה לשאר העבירות, כיון שזהו עניין של שכחה מאלוקות לגמרי, ונכלל בלאו של עבודה זרה.
ועל דרך המבואר בפירוש מאמר חז"ל "כל הכועס כאילו עובד עבודה זרה"³⁵ – שבעולם נעלה יותר הרי זה אכן עניין של עבודה זרה.

* * *

2. איתא בדרושי אדמו"ר מהר"ש³⁶ בעניין מה שכתוב בזהר³⁷ בפירוש "ועמך כולם צדיקים"³⁸, "מאן דאתגזר אקרי צדיק", שעל־פי זה, גם "מה שכתוב לא יתן לעולם מוט לצדיק"³⁹, זהו לכל ישראל שנקראים צדיקים בגין דאתגזרון כו", "ולפי זה צריך להבין הלא אנו רואים שהרבה מישראל דחוקים מאד בפרנסה... למה אינו נמשך השפעה לישראל לפרנס כל אחד ואחד בשפע?" – "אך יש לומר דבאמת לא יתן לעולם מוט לצדיק קאי על כל ישראל כנ"ל, ומפני מה הוא הדוחק לפרנסה מאד, להיות כי הביטחון הוא אינו כדבעי למהוי... כשאינו בוטח כדבעי... מפסיק השפע בפרנסה [והוא כמשל סגירת ברז השפעה ("פאָדרייען דעם קראַן")]. ואם היה בוטח בהשם יתברך... היה משתכר ביותר הרבה והיה מתקיים בו הפסוק השלך כו".

וכן הוא גם בנוגע להמשכת השפעות על־ידי הרבי⁴⁰:

ובהקדם מה שאמרתי כבר לאחד (לפני שנתיים), אשר מה שרוצים לראות רואים: כאשר מפרשים את עניין ההסתלקות כפשוטו, ורוצים

לראות את גודל העילוי של הרבי, שגן עדן התחתון אינו די, וגם גן עדן העליון אינו די; רקיע השביעי הוא אמנם נעלה ביותר, אבל מדריגתו של הרבי הוא נעלית עוד יותר – הרי כיון שהקב"ה הוא עצם הטוב, וטבע הטוב להיטיב⁴¹, ממלא הקב"ה את רצונו ומראה לו את העילוי של הרבי, שהרבי הוא למעלה מרקיע השביעי, והוא, נמצא למטה... אבל כאשר מפרשים את עניין ההסתלקות כפי שהרבי מבאר במאמר ד"ה באתי לגני שהוציא לאור ליום היאָרצייט⁴², שהסתלקות הוא גילוי האור שבבחינת רוממות, היינו, שעם היותו עניין של רוממות הרי זה נמשך למטה, וכמבואר באגרת הקודש⁴³ מאמר הזהר⁴⁴ "צדיקא דאתפטר אשתכח בכולהו עלמין יתיר מבחיהו" – אזי מראים לו מלמעלה כיצד "אשתכח" בעולם למטה, ורואה בעיני בשר את ההשפעות שנמשכים על־ידי הרבי. ובלשון כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע אל בנו כ"ק מו"ח אדמו"ר, שקראו בשמו ואמר: "מיר וועלן גאַנץ זיין ניט נאָר מיט אונזער עצם נאָר אויך מיט אונזער התפשטות" (אנו נהיה שלימים לא רק עם העצם שלנו, אלא גם עם ההתפשטות שלנו)⁴⁵.

והיינו, שההשפעות של הרבי הם לא רק בהיותו נשמה בגוף, כאשר ראו אותו בעיני בשר, אלא גם לאחר ההסתלקות, כאשר לא רואים אותו בעיני בשר, – ואדרבה, לאחר ההסתלקות ההשפעה היא באופן נעלה יותר, כיון שבטלים ההגבלות שמצד הגוף –

לא רק בחצי כדור העליון, אלא גם בחצי כדור התחתון, כידוע פתגם אדמו"ר הזקן (שנתבאר בארוכה על־ידי כ"ק מו"ח אדמו"ר⁴⁶) שבחצי כדור התחתון לא היה מתן־תורה, ולא רק ברוחניות, אלא גם בגשמיות.

41 ראה בהנסמן בלקו"ש חכ"ד ע' 334 בהערה (ד"ה מספרי הח"ן).
42 סה"מ ה'ש"ת ע' 112 ובהערה.
43 ביאור לסכ"ז (קמו, ב).
44 ח"ג ע"א, ב.
45 ראה סה"ש תורת שלום ע' 246 ואילך.
46 אגרות־קודש שלו ח"ב ע' תצב ואילך. וש"נ.

35 כ"ה בתניא אגה"ת פ"ז. אגה"ק רסכ"ה. וראה לקו"ש ח"ז ע' 20 הערה 33. וש"נ.
36 סה"מ תרכ"ז ע' קסח"קע.
37 ח"ב כג, א. וראה גם ח"א צג, רע"א. צה, רע"ב.
38 ישע"י ס, כא.
39 תהלים נה, כג.
40 ראה גם תורת מנחם – התועודיות ח"ב ע' 184 ואילך.

נחוץ שתהיה כאן, אמרו לו.
בבית ליובאוויטש נתגלה לעיניו המחזה הבא:
ר' בן־ציון שם־טוב שנחת באותו בוקר בטיסה מניו־יורק יושב בראש השולחן, מוקף בחסידים רבים, אך הוא אינו מוציא הגה מפיו...
כל אנ"ש באו מבתיים כדי לשמוע מה המסר מהרבי, והרב שם־טוב שותק.
לפתע, ר' בן־ציון שם־טוב קם ואמר:
"דער רבי האט געזאגט, אז דאווענען מוז זיין שיין" [=הרבי אמר שהתפילה צריכה להיות 'פה'] – והתיישב על הכיסא. זהו, תם המסר. הועברה השליחות. בזאת תמה האסיפה.
תשע מילים בלבד שם הרבי כפי הרב שם־טוב, אבל השפעתן הייתה עצומה:
מאותו יום והלאה נוסד מניין תפילה אחד בלבד, שבו התפללו כל אנ"ש, ובו הקפידו מאוד מפני שיחות וקטיעות של התפילה הסדירה. מלבד זאת, שליח הציבור נבחר בקפידה, וכן המפטיר ויתר התפקידים. הקהילה חוותה מהפכה בתפילה, שאכן נעשתה תפילה 'פה' (לפי תשורה שייקביץ, ד' כסלו תשע"ב, עמ' 141-140).

סדר לתמימים

מעשה באחד התמימים (תלמיד ישיבת תומכי תמימים) שכתב לרבי את סדר יומו. בין השאר כתב שאחרי לימוד חסידות ואחרי תפילת המניין בשבת, הוא מתחיל להתכונן לתפילה ומתחיל להתפלל בפועל בשעה 1:30 לערך אחרי־הצהריים. הרבי הגיב:

מבהיל [אף שבטח קורא ק[ריאת] ש[מע] בזמנה] יתחיל להתפלל כשהצבור מתחילין אף שימשיך הרבה אח[ר] [כ]ך.

הלה דיווח גם על סדר תפילתו בכל יום, שאחרי לימוד חסידות והכנה לתפילה הוא מתפלל ביחידות. הרבי קבע:
יתפלל עם הציבור.

בהמשך ציין הכותב שאת תפילין רבינו־תם הוא מניח לאחר סדר לימוד הנגלה וקודם תפילת מנחה.

הרבי הגיב:

לאחר התפלה שחרית.

(מתוך תשורה סימפסון אדר"ח אלול תשע"א עמ' 11).

דרכים בהתבוננות

סדרת הוראות מפורטות בנושא התפילה העניק הרבי ל"האברך ישראל יוסף" שי' זלמנוב (כיום בפתח־תקווה), במכתב מה' בכסלו תשכ"א (אגרות קודש כרך כ' עמ' נב ואילך). שתי ההוראות הראשונות הן:

(א) אופן התפלה במצבו:

בימי השבת־קודש והיום־טוב יוכל להאריך (בתחלה קצת) ובימות החול לעת עתה בפירוש המלות לבד, כיון שהרי קשור הוא בסדרי הישיבה, וגם להעיר... מקונטרס התפלה בזה.

(ב) אופן ההתבוננות לפני התפלה, ובפרט בכדי שיוכל להאריך בתפלה כנ"ל:

כיון שבוה הענין, ההתבוננות (ולא לימוד וקנין ידיעות חדשות), נכון יותר להתבונן בענין שלמדו איזה פעמים ויודע אותו, וההתבוננות תהיה או בהעמקה יותר, או חזרה על הידיעה, ולהרחיבה בנוגע לפועל יוצא מזה, או מדות וכו'. ובוה יש שינוי בטבעי בני אדם, כאלו שההתבוננות נקלטת אצלם יותר כשחוזר על הענין באותיות הרב, ויש שאדרבה כשחוזרים על התוכן ולא על האותיות...

חיזוק תפילה בציבור

בהזדמנות מסויימת שאל החסיד הרה"ח ר' חיים־דובער (בערקה) חן ע"ה את הרבי אם להתפלל ביחידות או בציבור והרבי אמר לו (גרשם מפי המשפיע הרה"ח ר' שלום שי' פלדמן כפר־חב"ד):

מכיון שלאחרונה ישנה ב... חלישות בתפילה בציבור (ועד כדי זילול?) הרי לחזק הענין, עליכם להתפלל בציבור.

גם המשפיע המפורסם הרה"ח ר' ניסן נעמנעוו שמע מהרבי ביחידות כי ממאמר חז"ל "כאן

עבודה שבלב – זו תפילה

על מה להתפלל – במונח ההלכתי והבסיסי • התפילה תועיל כשאדם יהיה שרוי בביטחון ובשמחה • המסר שהרבי שלח לקהילת חב"ד בלונדון שגרם ל'מהפכה' בתפילה • מהו סדר התפילה ל'תמים' בתומכי-תמימים? * אופני התבוננות לפני התפילה • על תפילה בציבור והזהירות מדיבורים, תפילה זכה של ילד יהודי, ולמי יעיר הגבאי • שלל הוראות בנושא התפילה

תפילה – על מה?

יהודי כתב לרבי שאינו יודע מה לבקש בתפילה, והרבי השיבו (ארכיון המזכיר הרה"ח הרב יהודה לייב גרונר – תשורה י"ט באדר-א תשס"ה עמ' 26):

עיינ רמב"ם הלכות תפלה פ[רק] א' ה[לכה] ב: מ[צוות] ע[שה] שלא הזמ[ן] ג[רמא] כו' שואל צרכיו שהוא צריך להם (שכמ[אמר] ח[כמינו] ז[כרונם] ל[ברכה] ה[רי] ז[ה] בני חיי ומזוני רויחי) בבקשה ובתחינה ואח[ר] כ[ך] נותן שבח והודיה[ה] לה' על הטובה שהשפיע לו (בנדון[ן] ד[ידן]: חיי, בריאות, אשה כשרה, יונצאי) ח[לצים] נחמדים, הבנה והשגה בתורה (חכמתו של ה'), היכולת להטיב לריבוי בני[ן] י[שראלי] שכל[ל] א[חד] וא[חד] בנו יחידו דהשם, נשיאת חן בעיני בני[ן] א[דם] (גם גוים) וכו' והיכולת להפיץ המעיינות ולקרב הגאולה דהשכינה ודכל בני[ן] י[שראלי].

הצלחת התפילה – עם בטחון

מעשה באשה שכתבה לרבי שהתפללה להקב"ה

על עניין מסויים ותפילה נתקבלה. הרבי כתב בקשר לכך (אף קטע זה מארכיון הרב גרונר – תשורה הנ"ל שם):
איך שתפלה ביחד עם בטחון חזק בה' (מתוך שמחה דוקא) מועלת.

עם תלמידים

ב'יחידות' אור לו' תשרי תשכ"א שאל הת' משה-אהרן טייכמן, ששימש באותה תקופה מדרוך בישיבת תומכי-תמימים בלוד, את הרבי (תשורה כ"ח אדר ה'תשס"ו עמ' 27):
שאלה: האם להתפלל ביחד עם התלמידים המודרכים, או להתפלל ביחידות במנוחת הדעת. תשובה: טוב הוא להתפלל עם המודרכים. אבל לאחר התפילה או לפני, להתבונן בפירוש המילות של התפילה.

מסר ומהפך

בעיצומה של עבודתו נקרא הפרופסור ולוול גרין לשיבת חירום שהתקיימה ב'בית לויבאוויטש' בלונדון. "זה מאוד חשוב, יש לנו מסר מהרבי.

א.]. וכמו כן צריכה להיות הנהגתו של כל אחד בענייניו הפרטיים – לעורר בעצמו מדת הביטחון, שעל-ידי זה תהיה הנהגתו בדרך של "ואתהלכה ברחבה", ובלשון הכתוב⁴⁷ "הרחב פיך", ואז – "ואמלאהו".

והעניין בזה:

בני-ישראל משתמשים בעניינים הגשמיים באופן שמנצלים אותם לקדושה ועושים מהם כלים לאלקות, ובלשון הרמב"ם⁴⁸ "החכם ניכר כו' במאכלו וכו'", ומונה עשר דברים – כנגד עשר ספירות, ובמילא גם כנגד עשר כוחות הנפש, "שנשתלשלו מהן"⁴⁹ – שביניהם גם עניינים ששייכים לפרנסה גשמית.

וכיון שבנוגע לעניינים רוחניים, כמו הוצאת שבת ויום-טוב והוצאת בניו לתלמוד תורה, אומר הקב"ה "לוו עלי ואני פורע" – יכול יהודי להתנהג באופן כזה גם בנוגע לפרנסתו הגשמית, כיון שגם ענייניו הגשמיים נעשים כלים לאלקות, והיינו, שכל יהודי יכול לעשות מכל דבר – עניין של "שבת", ומכל שכן "יום טוב".

ואף-על-פי שיכול להיות שנמצא במעמד ומצב שהרצון שלו בגשמיות בשביל לנצל זאת לעניינים רוחניים אינו באמת לאמתו, אלא הרצון שלו הוא גם בגשמיות מצד עצמו – אין זה נוגע, וכפי שמצינו⁵⁰ ש"חסד אומר יברא", אף שאין זה באופן של אמת, שלכן "אמת אומר אל יברא", מכל מקום, חסד אומר יברא, כמבואר באגרת נפש השפלה⁵¹.

– שמעתי מאחד החסידים, שבליובאוויטש היו אומרים שאגרת נפש השפלה היא מענה על מה שכתב אדמו"ר הזקן באגרת-הקודש שבספר התניא⁵² שבה מוכיח את החסידים על ה"מנהג . לשאול בעצה גשמית כדת מה לעשות בענייני העולם הגשמי כו'", ואף-על-פי-כן, המשיכו חסידים לשאול בעניינים גשמיים, ועל זה הוא המענה באגרת נפש השפלה, שהתקשרות נפש

(47) תהלים פא, יא.

(48) הל' דעות רפ"ה.

(49) תניא רפ"ג.

(50) ב"ר פ"ח, ה.

(51) נדפסה באגרות-קודש אדה"ז ח"א ע' קנא ואילך (וראה בהנסמן שם ע' תנה).

(52) סי' כב.

השפלה היא על-ידי גשמיות, ובמילא צריכה להיות ההשפעה גם בגשמיות⁵³.

* * *

ט. [כ"ק אדמו"ר צויה לתלמידים שהולכים לבתי-כנסיות לחזור דא"ח – שיאמרו לחיים, ואחר כך אמר:]

כאשר הולכים לדבר בבתי-כנסיות בפני בעלי-בתים, צריכים לומר עניין מפרשת השבוע. – תחזרו אפוא על המדובר לעיל בעניין "ורם לבכך ושכחת גו", וכן אודות חזיון מדת הביטחון וההנהגה באופן של "ואתהלכה ברחבה". ונקודת הדברים:

בפרשת השבוע נאמר "השמר לך פן תשכח את ה' אלקיך גו' ורם לבכך וגו'", ומנאו הסמ"ג במניין הלאוין, בגלל שאמרו לו בחלום במראית הלילה "שכחת את העיקר כו'", שזהו עניין של ריחוק ושכחה מאלקות לגמרי.

והעצה שלא יהיה עניין "רם לבכך" – הוא עניין הקבלת עול, כי, קבלת עול הוא היפך עניין "רם לבכך".

וזהו הקשר להתחלת הפרשה "והי' עקב תשמעון", אפילו עניינים שהם בבחינת עקב⁵⁴ – כי, כאשר העבודה היא באופן של קבלת עול, אזי אין חילוק בין קלות לחמורות, ובמילא נעשה "עקב תשמעון".

ועל-ידי זה – "ושמר ה' אלקיך לך את הברית ואת החסד אשר נשבע לאבותיך", ההבטחה לאבות אברהם יצחק ויעקב, וכן לאחר זה, ההבטחה לאבות החסידות, רבותינו נשיאינו, עד לכ"ק מו"ח אדמו"ר, וגם בנוגע לעניינים גשמיים.

ומצד הבטחה זו צריך להיות עניין הביטחון בה' ביותר,

– וגם עניין זה הוא ההיפך מ"ורם לבכך ושכחת את ה' אלקיך", והיינו, שבמקום השכחה מה' ח"ו צריך להיות הביטחון בה' –

ובמילא צריכה להיות ההנהגה גם בעניינים הגשמיים באופן של "ואתהלכה ברחבה", "לוו

(53) ראה גם התועודיות נפש"א ח"ד ע' 200 הערה 101.

(54) ראה תנחומא ופרש"י ריש פרשתנו (נתבאר בלקו"ש ח"ט ע' 89 ואילך).

גאולה בעצם התפילה והבקשה

מה מועילה בקשת הגאולה כאשר הגלות מתארכת?

לכאורה נשאלת שאלה: מאחר שהגלות נמשכת כבר למעלה מ-1900 שנה, זאת אומרת, שכבר עברו כמה וכמה דורות שבני ישראל נמצאים בגלות, אם-כן אינו מובן: איזה עילוי נפעל בהיות הנשמה בגוף – "ימי שנותינו בהם שבעים שנה ואם בגבורות שמונים שנה", "והיו ימיו מאה ועשרים שנה" – ובמשך כל שנים אלו נמצאת היא בזמן הגלות!?

ובסגנון אחר: איזה תועלת יש לנשמה הנמצאת בגוף מזה שלאחרי מאות שנים יהיה עניין הגאולה! והנה אחד הביאורים בזה הוא – על-פי הידוע שבמקום שמחשבתו של אדם שם הוא נמצא, ולכן כאשר יהודי חושב אודות עניין הגאולה, הרי שם הוא נמצא!

ועל דרך זה מובן בנוגע לעניין התפילה על הגאולה. ובהקדים: תפילה אמיתית עניינה – "כעבדא קמי מריה", שזהו תנאי עיקרי בעניין התפילה. וכפי שמבאר הרמב"ם (הלכות תפילה רפ"ד) ש"חמישה דברים מעכבין את התפילה", כולל "כוונת הלב", "כאילו הוא עומד לפני השכינה" (שם הט"ז), היינו, שאם חסרה כוונה זו הרי זו תפילה בטלה, כי חסר העניין העיקרי שבתפילה, וכפי שמאריך הגר"ח מבריסק בביאור דברי הרמב"ם...

והנה, כאשר יהודי עומד ומתפלל "כעבדא קמי מריה", ומבקש מהקב"ה "את צמח דוד עבדך מהרה תצמיח... כי לישועתך קיוונו כל היום", "ותחזינה עינינו בשוכך לציון", וכוונתו בזה היא – לפשוטם של דברים, "אני מתפלל לדעת זה התינוק", (ורק לאחרי זה באים כל הרמזים והכוונות שבדבר) – כבר יש לו את עניין הגאולה באופן ד"עולמך תראה בחיך".

ביטול ה"פיזרן לבין האומות"

אבל עדיין נשאלת השאלה: סוף-כל-סוף עדיין בני ישראל נמצאים במעמד ומצב ד"פיזרן לבין האומות"! והביאור בזה – אחדותם של ישראל נפעלת על-ידי קיום מצוות אהבת ישראל – "ואהבת לרעך כמוך". הדנה, כאשר יהודי מקיים את מצוות "ואהבת לרעך כמוך" כדבעי, הנה מאחר שמציאותו של "רעך" היא "כמוך", הרי כשם שאינו יכול להיפרד מעצמו, כמו-כן אינו יכול להיפרד מחבירו, היות ש"רעך" הוא "כמוך"!

וכמבואר בירושלמי (גדרים פ"ט ה"ד) המשל מב' ידיים של גוף אחד, שלא שייך שיד אחת תזיק ותרע ליד השנייה, מאחר שמדובר אודות ב' ידיים של גוף אחד. וכמו כן מובן בנמשל – שכל בני ישראל הם מציאות של גוף אחד, ולכן ישנו החיוב של "ואהבת לרעך כמוך"...

ועל-פי זה מובן מה שמרעישים כל כך אודות עניין "אהבת ישראל", שזהו "כלל גדול בתורה", "ואידך פירושה הוא זיל גמור", כמבואר ומודגש גם בנגלה דתורה, ועל-אחת-כמה-זכמה בספרי מוסר וחסידות – כי על-ידי זה מבטלים את עניין "פיזרן לבין האומות".

(משיחת כ"ף מנחם-אב ה'תשמ"ב. התוועדות תשמ"ב כרך ד, עמ' 2037-2039 – בלתי מוגה)

ישחיתו גו' כי מלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים".

* * *

י'. [כ"ק אדמו"ר ברך ברכה אחרונה, ואחר כך אמר:]

הגיע כבר הזמן ("מ'מעג שוין באלד") לברך ברכה אחרונה על הגלות.

כ"ק מו"ח אדמו"ר אמר פעם⁵⁹ בפירוש מה שכתוב בהגדה "שהקב"ה חישב את הקץ" – שמצד התענוג למעלה בעבודת הביורורים שבזמן הגלות, היתה הגלות יכולה להימשך עוד ועוד ("ציעהן און ציעהן"), ועל זה נאמר שהקב"ה "חישב את הקץ", שמוותר על התענוג שלו, כדי להוציא את בני ישראל מהגלות.

(משיחת ש"פ עקב, כ' מנחם-אב ה'תשי"ג. תורת מנחם כרך ט, עמ' 116-120; 129-124)

(59) סה"מ תש"ח ע' 151.

עלי ואני פורע" – כיון שמנצלים את העניינים הגשמיים עצמם לעשותם כלים לאלקות, והיינו, שגם בדברים הגשמיים יורגש הייחוד שהוא לבדו ואין זולתו.

– ולהעיר מהמבואר בתניא⁵⁵ שההרגש שהוא לבדו ואין זולתו הוא מדריגת החכמה. וזהו גם טעם השם "תלמידי חכמים" ולא "חכמים" על-פי חסידות⁵⁶ [נוסף על הטעם על-פי נגלה, שהתואר "חכם" קשור עם עניין הסמיכה⁵⁷, ובזמן הזה אין סמוכים⁵⁸] – ש"תלמיד חכם" היינו שמקבל (תלמיד) מבחינת החכמה, היינו, שנרגש אצלו העניין שהוא לבדו ואין זולתו, וגם בנוגע לעניינים הגשמיים, שנעשים כלים לאלקות.

וכל זה נעשה בעיקר על-ידי לימוד החסידות, ועד שעל-ידי זה זוכים לקיום היעוד "לא ירעו ולא

(55) פל"ה בהג"ה.

(56) תו"א מג"א (בהוספות) קיט, ג.

(57) ראה אנציק' תלמודית ערך חכם (ע' נג). וש"נ.

(58) ראה שם ערך הוראה (ע' תצב). וש"נ.

מינוי ל'התקשרות'

אפשר לקבל את גיליון 'התקשרות' ישירות הביתה באמצעות הדואר

מינוי לשנה: 276 ש"ח (ב-4 תשלומים)

מינוי לחצי שנה: 140 ש"ח (ב-2 תשלומים)

את השם, הכתובת והתשלום יש להעביר לפי הכתובת:

'התקשרות', מחלקת המנויים, ת"ד 14 כפר-חב"ד 60840.

כמו-כן אפשר להירשם בטלפון ולשלם בכרטיס אשראי, בטל' 072-2770130